

Юлія Турлова

кандидат юридичних наук,
головний науковий співробітник відділу
науково-методичного забезпечення
прокурорської діяльності поза сферою
кримінальної юстиції
Науково-дослідного інституту
Національної академії прокуратури України,
м. Київ, Україна
turlova@ukr.net

УДК 34.096

ОБМЕЖУВАЛЬНИЙ ПРИПИС СТОСОВНО КРИВДНИКА ЯК СПЕЦІАЛЬНИЙ ЗАХІД ЩОДО ПРОТИДІЇ ДОМАШНЬОМУ НАСИЛЬСТВУ

Анотація. Проаналізовано один зі спеціальних заходів щодо протидії домашньому насильству – обмежувальний припис стосовно кривдника, порядок видачі та продовження судом обмежувального припису за оновленим Цивільним процесуальним кодексом України, а також проблемні питання, пов'язані із розглядом судами справ про видачу і продовження обмежувального припису.

Мета статті полягає у дослідженні новел законодавства, обумовлених прийняттям Закону України „Про запобігання та протидію домашньому насильству” від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII, та внесених відповідно до Закону змін до Цивільного процесуального кодексу України, у зв'язку з якими розділ IV „Окреме провадження” цього Кодексу доповнено главою 13 „Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису”. Згідно із зазначеними законодавчими актами запроваджено застосування до кривдника у разі вчинення ним домашнього насильства з метою протидії цьому насильству та забезпечення безпеки постраждалої особи спеціальних заходів, одним із яких є обмежувальний припис. За час, що діють ці акти, напрацьовано судову практику розгляду судами справ про видачу і продовження обмежувального припису. Отже, постає потреба у ґрунтовному вивченні новел законодавства і проблемних питань, які виникають у процесі його реалізації, зокрема в частині розгляду судами справ про видачу і продовження обмежувального припису стосовно кривдника.

Аналіз ст. ст. 1, 2⁶ Закону України № 2229-VIII та норм цивільного процесуального законодавства, зокрема ст. ст. 81, 89, 350¹–350⁸, а також судової практики вказує на те, що прийняття рішення судом про видачу обмежувального припису є фактично заходом впливу на кривдника, до якого його застосовують у разі реального вчинення ним домашнього насильства, і цей захід вживається винятково в інтересах постраждалої особи.

На підставі аналізу законодавчих актів та судової практики зроблено висновки про те, що сьогодні на законодавчому рівні сформовано достатні нормативні умови для того, щоб суд, як орган, на який покладено функції зі здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, за наявності підстав застосовував до кривдників обмежувальний припис як спеціальний захід щодо протидії домашньому насильству. Також необхідною умовою для можливості застосування судом до кривдника одного зі спеціальних заходів протидії домашньому насильству – обмежувального припису, є доведення у суді факту того, що кривдник вчинив стосовно заявника домашнє насильство.

Ключові слова: обмежувальний припис; кривдник; суд; домашнє насильство; протидія; спеціальний захід.

Майже рік минув із дня набрання чинності Законом України „Про запобігання та протидію домашньому насильству” від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII (Закон України № 2229-VIII) та внесеними цим Законом змінами до Цивільного процесуального кодексу України (ЦПК України), згідно з якими розділ IV „Окреме провадження” цього Кодексу доповнено главою 13 „Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису”.

Однією із новел Закону України № 2229-VIII є те, що у цьому нормативно-правовому акті визначено спеціальні заходи протидії домашньому насильству, зокрема обмежувальний припис стосовно кривдника.

Також за цей період вже напрацьовано судову практику розгляду судами справ про видачу і продовження обмежувального припису.

Тому сьогодні, в умовах законодавчих змін, існує необхідність подальшого дослідження вказаних новел законодавства, особливостей обмежувального припису стосовно кривдника, аналізу судових рішень в порядку цивільного судочинства цієї категорії справ, виявлення питань, які виникають під час розгляду судами справ про видачу і продовження обмежувального припису, тощо.

Проблема насильства в сім’ї та протидії цьому явищу була предметом наукових досліджень таких учених, як О. Бандурка, Ю. Битяк, А. Блага, В. Боднар, О. Бойко, В. Борисов, П. Власов, Т. Возна, А. Галай, Є. Гладкова, В. Голіна, І. Голосніченко, В. Губін, І. Даньшин, А. Джужа, О. Джужа, М. Дмитренко, І. Дроздова, Ф. Думко, А. Зайцев, Г. Запорожцева, О. Ігнатов, В. Кампо, А. Касьян, О. Ковальова, В. Колпаков, О. Костенко, О. Кочемировська, К. Левченко, Н. Лесько, Ю. Лисюк, О. Негодченко, А. Огурцов, В. Олефір, Н. Орловська, Ю. Павленко, О. Руднева, М. Тропін, О. Тюріна, Д. Шестаков та інші.

Водночас, не применшуючи важливість праць зазначених авторів, варто вказати, що вивчення окресленої проблеми з урахуванням ос-

танніх законодавчих змін є актуальним. Тож *мета статті* полягає у дослідженні новел законодавства, обумовлених прийняттям Закону України „Про запобігання та протидію домашньому насильству” від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII, та внесених відповідно до Закону змін до Цивільного процесуального кодексу України, у зв’язку з якими розділ IV „Окреме провадження” цього Кодексу доповнено главою 13 „Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису”. Згідно із зазначеними законодавчими актами запроваджено застосування до кривдника у разі вчинення ним домашнього насильства з метою протидії цьому насильству та забезпечення безпеки постраждалої особи спеціальних заходів, одним із яких є обмежувальний припис. З моменту набрання вказаними актами чинності минув майже рік. За цей час напрацьовано практику розгляду судами справ про видачу і продовження обмежувального припису. Отже, постає потреба у ґрунтовному вивченні новел законодавства, а саме такого спеціального заходу, як обмежувальний припис, проблемних питань, які виникають у процесі реалізації цих законодавчих актів, зокрема в частині розгляду судами справ про видачу і продовження обмежувального припису стосовно кривдника.

З 7 січня 2018 року набрав чинності у новій редакції Закон України № 2229-VIII. Як зазначено вище, сьогодні питання видачі та продовження обмежувального припису на законодавчому рівні регулюється Законом України № 2229-VIII (ст. ст. 1, 24, 26), Цивільним процесуальним кодексом України (глава 13 розділу IV) тощо.

На відміну від попередньої редакції Закону України „Про попередження насильства в сім’ї” від 15 листопада 2001 року № 2789-III (втратив чинність у зв’язку з прийняттям Закону України № 2229-VIII) у ст. 1 Закону України № 2229-VIII введено нові терміни, зокрема „обмежувальний припис стосовно кривдника”, „кривдник”, а також дано їх визначення. Так,

<...> 7) обмежувальний припис стосовно кривдника – встановлений у судовому порядку захід тимчасового обмеження прав чи покладення обов’язків на особу, яка вчинила домашнє насильство, спрямований на забезпечення безпеки постраждалої особи, *<...> а кривдник* – особа, яка вчинила домашнє насильство у будь-якій формі¹ (курсив мій. – Ю.Т.).

Також відповідно до п. 2 ч. 1 ст. 24 розділу V Закону України № 2229-VIII обмежувальний припис стосовно кривдника, з-поміж іншого, віднесено до спеціальних заходів протидії домашньому насильству. І зміст цього

¹ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України від 7 грудня 2017 року № 2229-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (дата звернення: 10.12.2018).

розділу вказує на те, що цей захід є найбільш суворим з усіх заходів, визначених у цьому розділі.

Аналіз ст. ст. 1, 24 вказаного Закону свідчить про те, що прийняття рішення судом про видачу обмежувального припису є спеціальним заходом впливу на кривдника, до якого його застосовують у разі реального вчинення ним домашнього насильства, і цей захід вживається винятково в інтересах постраждалої особи.

Особливості обмежувального припису стосовно кривдника визначено у ст. 26 Закону України № 2229-VIII. У ч. 1 цієї статті встановлено коло осіб, які мають право звернутися до суду із заявою про видачу обмежувального припису, до яких належать:

- 1) постраждала особа або її представник; 2) у разі вчинення домашнього насильства стосовно дитини – батьки або інші законні представники дитини, родичі дитини (баба, дід, повнолітній брат, сестра), мачуха або вітчим дитини, а також орган опіки та піклування; 3) у разі вчинення домашнього насильства стосовно недієздатної особи – опікун, орган опіки та піклування².

Згідно з ч. 2 ст. 26 цього Закону:

2. Обмежувальним приписом визначаються один чи декілька таких заходів тимчасового обмеження прав кривдника або покладення на нього обов'язків:
  - 1) заборона перебувати в місці спільного проживання (перебування) з постраждалою особою;
  - 2) усунення перешкод у користуванні майном, що є об'єктом права спільної сумісної власності або особистою приватною власністю постраждалої особи;
  - 3) обмеження спілкування з постраждалою дитиною;
  - 4) заборона наблизитися на визначену відстань до місця проживання (перебування), навчання, роботи, інших місць частого відвідування постраждалою особою;
  - 5) заборона особисто і через третіх осіб розшукувати постраждалу особу, якщо вона за власним бажанням перебуває у місці, невідомому кривднику, переслідувати її та в будь-який спосіб спілкуватися з нею;
  - 6) заборона вести листування, телефонні переговори з постраждалою особою або контактувати з нею через інші засоби зв'язку особисто і через третіх осіб³.

Разом із тим у ст. 26 Закону України № 2229-VIII та ч. 3 ст. 350⁶ ЦПК України передбачено певні обмеження, зокрема, що обмежувальний припис, виданий судом стосовно особи, яка на момент винесення рішення суду не досягла вісімнадцятирічного віку, не може обмежувати право проживання (перебування) цієї особи у місці свого постійного проживання (перебування).

Також у п. 10 ст. 26 Закону України № 2229-VIII визначено випадки, за яких перелік заходів щодо тимчасового обмеження прав кривдника або

² Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України (н 1).

³ Там само.

покладення на нього обов'язків визначаються нормами Кримінального кодексу України (КК України) та Кримінального процесуального кодексу України (КПК України).

Зокрема,

У разі порушення кримінального провадження у зв'язку з вчиненням домашнього насильства перелік заходів щодо тимчасового обмеження прав або покладення обов'язків на особу, яка підозрюється, обвинувачується у вчиненні кримінального правопорушення, пов'язаного з домашнім насильством, або визнана винною у його вчиненні, а також порядок застосування таких заходів визначаються КК України та КПК України⁴.

Так, ухвалами суду відмовлено у відкритті проваджень у порядку цивільного судочинства в справах про видачу обмежувальних приписів, оскільки судами встановлено, що стосовно осіб, щодо яких подані заяви про видачу таких приписів, є кримінальні провадження та тривають досудові розслідування, а отже, суди дійшли висновків, що дані справи повинні вирішуватися за нормами КК України та КПК України⁵.

Згідно з ч. 3 ст. 26 Закону України № 2229-VIII 'рішення про видачу обмежувального припису або про відмову у видачі обмежувального припису приймається на підставі оцінки ризиків'⁶.

Оцінкою ризиків вважається 'оцінювання вірогідності продовження чи повторного вчинення домашнього насильства, настання тяжких або особливо тяжких наслідків його вчинення, а також смерті постраждалої особи'⁷ (п. 9 ч. 1 ст. 1 Закону України № 2229-VIII).

Зокрема, Верховний Суд у складі колегії суддів Першої судової палати Касаційного цивільного суду у справі № 756/2072/18 про видачу обмежувального припису залишив без змін судові рішення попередніх інстанцій про відмову у задоволенні відповідної заяви та зазначив, що під час вирішення питання про наявність підстав для видачі обмежувального припису суди мають встановлювати, яких форм домашнього насильства зазнавав заявник, та оцінювати ризики продовження надалі домашнього насильства у будь-якому його прояві. Верховний Суд також зазначив, що судами першої та апеляційної інстанцій не встановлено випадків домашнього насильства щодо заявника та малолітніх дітей, а також ризиків настання

⁴ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України (н 1).

⁵ Див.: Ухвала Шевченківського районного суду м. Львова від 5 липня 2018 року, судова справа № 466/5187/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75120486> (дата звернення: 12.12.2018); ухвала Калуського міськрайонного суду Івано-Франківської області від 16 липня 2018 року, судова справа № 345/2789/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75307336> (дата звернення: 12.12.2018); ухвала Жовтневого районного суду м. Дніпропетровська від 27 серпня 2018 року, судова справа № 201/9095/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76083098> (дата звернення: 12.12.2018).

⁶ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України (н 1).

⁷ Там само.

насильства у майбутньому. Натомість судами встановлено наявність між батьками спору про визначення місця проживання дітей та порядку участі у їх вихованні, що не може розцінюватись як насильство в сім'ї⁸.

У ст. 26 Закону України № 2229-VIII та ст. ст. 350⁶, 350⁷ ЦПК України також визначаються строки видачі та продовження обмежувального припису. Зокрема, він видається на строк від одного до шести місяців, а також за заявою осіб, визначених у ч. 1 ст. 26 Закону України № 2229-VIII та ст. 350² ЦПК України. На підставі оцінки ризиків його може бути продовжено судом на строк не більше шести місяців після закінчення строку, встановленого судовим рішенням згідно з ч. 4 ст. 26 Закону України № 2229-VIII та ч. 2 ст. 350⁶ ЦПК України.

У разі видачі або продовження обмежувального припису кривднику згідно зі ст. 26 Закону України № 2229-VIII та ст. 350⁸ ЦПК України визначено обов'язок суду не пізніше наступного дня з дня ухвалення рішення проінформувати 'уповноважені підрозділи органів Національної поліції України та районні, районні у містах Києві і Севастополі державні адміністрації та виконавчі органи сільських, селищних, міських, районних у містах (у разі їх створення) рад за місцем проживання (перебування) постраждалої особи'⁹.

У ст. 26 Закону України № 2229-VIII також передбачено право постраждалої особи:

вимагати від кривдника компенсації її витрат на лікування, отримання консультацій або на оренду житла, яке вона винаймає (винаймала) з метою запобігання вчиненню стосовно неї домашнього насильства, а також періодичних витрат на її утримання, утримання дітей чи інших членів сім'ї, які перебувають (перебували) на утриманні кривдника, у порядку, передбаченому законодавством¹⁰.

У цій статті так само акцентовано увагу на тому, що порядок видачі судом обмежувального припису визначається ЦПК України.

Як було зазначено вище, розділ IV „Окреме провадження” ЦПК України доповнено главою 13 „Розгляд судом справ про видачу і продовження обмежувального припису”, у якій визначено підсудність справ цієї категорії, осіб, які можуть бути заявниками, заінтересованих осіб у справах про видачу обмежувального припису, зміст заяви, порядок розгляду справи у суді, особливості рішення суду у справах про видачу обмежувального припису, його вручення тощо.

⁸ Див.: Постанова Верховного Суду від 21 листопада 2018 року, судова справа № 756/2072/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78267811> (дата звернення: 14.12.2018).

⁹ Про запобігання та протидію домашньому насильству: Закон України (н 1).

¹⁰ Там само.

Зокрема, у ст. 350¹ ЦПК України чітко визначена підсудність справ про видачу і продовження обмежувального припису. Вказано, що

Заява про видачу обмежувального припису подається до суду за місцем проживання (перебування) особи, яка постраждала від домашнього насильства або насильства за ознакою статі, а якщо зазначена особа перебуває у закладі, що належить до загальних чи спеціалізованих служб підтримки постраждалих осіб, – за місцезнаходженням цього закладу¹¹.

Так, ухвалою Києво-Святошинського районного суду Київської області від 5 травня 2018 року у справі № 369/5081/18 у зв'язку з порушенням правил підсудності, визначених у ст. 350¹ ЦПК України, повернуто заяву про видачу обмежувального припису для подачі її заявником до належного суду. Судом у цій справі встановлено, що заявник проживає за адресою, яка територіально не належить до Києво-Святошинського району Київської області¹².

Згідно зі ст. 350² ЦПК України окрім визначеного у ч. 1 ст. 26 Закону України № 2229-VIII кола осіб, які мають право звернутися до суду із заявою про видачу обмежувального припису, таке право також надано особам, які постраждали від насильства за ознакою статі, або їх представникам – у випадках, визначених Законом України „Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків”.

Також у ст. 350³ ЦПК України дається визначення заінтересованим особам у справах про видачу обмежувального припису, а саме, що це є особи, стосовно яких подано заяву про видачу обмежувального припису. У ч. 2 цієї статті передбачено, що заінтересованими особами також можуть бути інші фізичні особи, прав та інтересів яких стосується заява про видачу обмежувального припису, а також органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах їх компетенції.

Перелік обов'язкових даних, які повинні бути зазначені у заяві про видачу обмежувального припису, визначено у ст. 350⁴ ЦПК України. Зокрема, у заяві обов'язково зазначаються:

1) найменування суду, до якого подається заява; 2) ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) заявника та заінтересованої особи, їх місце проживання чи перебування, поштовий індекс, відомі номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти, у разі якщо заява подається особою, зазначеною у пунктах 3 і 4 частини першої статті 350² цього Кодексу, – процесуальне становище особи, яка подає заяву, із зазначенням її імені (прізвища, імені та по батькові), місця проживання чи перебування, поштового індексу, відомих номерів засобів

¹¹ Цивільний процесуальний кодекс України: Закон України від 3 жовтня 2017 року № 2147-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (дата звернення: 10.12.2018).

¹² Ухвала Києво-Святошинського районного суду Київської області від 5 травня 2018 року, судова справа № 369/5081/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73929793> (дата звернення: 12.12.2018).

зв'язку та адреси електронної пошти, а також ім'я (прізвище, ім'я та по батькові) дитини або недієздатної особи, в інтересах якої подається заява, місце її проживання чи перебування, поштовий індекс, відомі номери засобів зв'язку та адреси електронної пошти, якщо такі відомі; 3) обставини, що свідчать про необхідність видачі судом обмежувального припису, та докази, що їх підтверджують (за наявності)¹³.

Ухвалою Полтавського районного суду Полтавської області від 23 серпня 2018 року у справі № 545/2136/18 залишено без руху заяву про видачу обмежувального припису, оскільки її зміст не відповідав ст. 350⁴ ЦПК України. Зокрема, як зауважив суд, у заяві:

- не зазначені обставини в підтвердження заявлених вимог, а саме, що <...> (заявник – Ю.Т.) є особою, постраждалою від сімейного насильства, ким та коли даний факт встановлений відповідно до вимог закону;
- не зазначені докази в підтвердження факту того, що <...> (заявник – Ю.Т.) є особою, що постраждала від сімейного насильства та що <...> (особа, стосовно якої подано заяву про видачу обмежувального припису – Ю.Т.) є особою, яка вчинила таке насильство¹⁴.

У процесуальному законодавстві передбачено особливий порядок виклику заінтересованих осіб у справах про видачу обмежувального припису. Так, згідно з ч. 11 ст. 128 ЦПК України:

<...> заінтересована особа у справах цієї категорії викликається до суду через оголошення на офіційному веб-сайті судової влади України, яке повинно бути розміщене не пізніше ніж за десять днів, а у разі розгляду справи про видачу обмежувального припису – не пізніше 24 годин до дати відповідного судового засідання. З опублікуванням оголошення про виклик особа вважається повідомленою про дату, час і місце розгляду справи¹⁵.

У цій категорії справ чітко визначено строки їх розгляду судом, а саме, що суд розглядає справу про видачу обмежувального припису не пізніше 72 годин після надходження заяви про видачу обмежувального припису до суду.

У зв'язку з особливістю категорії справ, що розглядається, законодавець передбачив у процесуальному законодавстві, що 'судові витрати, пов'язані з розглядом справи про видачу обмежувального припису, відносяться на рахунок держави'¹⁶.

При розгляді справ про видачу та продовження обмежувального припису також слід враховувати те, що у ст. 81 ЦПК України передбачено:

¹³ Цивільний процесуальний кодекс України (н 11).

¹⁴ Ухвала Полтавського районного суду Полтавської області від 23 серпня 2018 року, судова справа № 545/2136/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76046128> (дата звернення: 12.12.2018).

¹⁵ Цивільний процесуальний кодекс України (н 11).

¹⁶ Там само.

1. Кожна сторона зобов'язана довести ті обставини, на які вона посилається як на підставу своїх вимог і заперечень, крім випадків, встановлених цим Кодексом. <...>
5. Докази подаються сторонами та іншими учасниками справи. <...>
6. Доказування не може ґрунтуватися на припущеннях¹⁷.

За змістом ст. 89 ЦПК України:

1. Суд оцінює докази за своїм внутрішнім переконанням, що ґрунтується на всебічному, повному, об'єктивному та безпосередньому дослідженні наявних у справі доказів.
2. Жодні докази не мають для суду заздалегідь встановленої сили. Суд оцінює належність, допустимість, достовірність кожного доказу окремо, а також достатність і взаємний зв'язок доказів у їх сукупності.
3. Суд надає оцінку як зібраним у справі доказам в цілому, так і кожному доказу (групі однотипних доказів), який міститься у справі, мотивує відхилення або врахування кожного доказу (групи доказів)¹⁸.

Аналіз ст. 26 Закону України № 2229-VIII та норм цивільного процесуального законодавства, зокрема ст. ст. 81, 89, 350¹–350⁸, а також судової практики вказує на те, що у цій категорії справ необхідною умовою для можливості застосування судом до кривдника одного зі спеціальних заходів протидії домашньому насильству – обмежувального припису, є доведення у суді факту того, що кривдник вчинив стосовно заявника (постраждалої особи) домашнє насильство.

Так, Апеляційний суд Черкаської області у справі № 22-ц/793/1675/18 про видачу обмежувального припису стосовно кривдника за результатами розгляду апеляційної скарги скасував рішення суду першої інстанції про відмову у задоволенні відповідної заяви та задовольнив її частково, прийняв рішення про видачу обмежувального припису стосовно кривдника, але в меншій мірі, ніж просила заявниця. При цьому суд апеляційної інстанції виходив з того, що матеріали цивільної справи містять багато доказів, які підтверджують факт того, що кривдник вчинив стосовно заявниці домашнє насильство. Окрім того, апеляційний суд оцінив наявні ризики подальшого психологічного та фізичного насильства з боку кривдника, дійшов висновку, що в такому випадку є ймовірність повторного вчинення домашнього насильства та настання тяжких наслідків його вчинення¹⁹.

Аналогічних висновків дійшов Київський апеляційний суд у справі № 756/8949/18 про видачу обмежувального припису, скасувавши рішення

¹⁷ Цивільний процесуальний кодекс України (н 11).

¹⁸ Там само.

¹⁹ Див.: Постанова Апеляційного суду Черкаської області від 26 жовтня 2018 року, судова справа № 22-ц/793/1675/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77425368> (дата звернення: 14.12.2018).

суду першої інстанції про відмову у задоволенні відповідної заяви, та частково її задовольнив. У цій справі суд зазначив, що:

<...> матеріалами справи підтверджується, що систематичні випадки насильницьких дій заінтересованої особи щодо заявника впродовж останніх декількох років, систематичне жорстоке поводження із заявником, пониження честі та гідності, а також невірноваженість заінтересованої особи свідчать про те, що життя і здоров'я заявника перебувають під постійною загрозою²⁰.

У процесуальному законодавстві також визначено особливості виконання судових рішень у цій категорії справ та їх вручення, а також вручення повідомлень про видачу або продовження обмежувального припису.

Так, рішення суду про видачу обмежувального припису підлягає негайному виконанню, а його оскарження не зупиняє його виконання. Копії повного рішення суду вручаються учасникам справи, які були присутні в судовому засіданні, негайно після проголошення такого рішення. Учасникам справи, які не були присутні у судовому засіданні, копії рішення суду надсилаються рекомендованим листом із повідомленням про вручення негайно, але не пізніше наступного дня з дня ухвалення рішення.

З огляду на викладене можемо дійти висновку, що сьогодні в Україні на законодавчому рівні сформовано достатні нормативні умови для того, щоб суд як орган, на який покладено функції зі здійснення заходів у сфері запобігання та протидії домашньому насильству, за наявності підстав застосовував до кривдників обмежувальний припис як спеціальний захід протидії домашньому насильству. Також аналіз законодавчих актів та судової практики свідчить про те, що необхідною умовою для можливості застосування судом до кривдника одного зі спеціальних заходів протидії домашньому насильству – обмежувального припису, є доведення у суді факту того, що кривдник вчинив стосовно заявника домашнє насильство.

REFERENCES

List of legal documents

Legislation

1. Pro zapobihannia ta protydiuu domashnomu nasylstvu [On Preventing and Combating Domestic Violence]: Zakon Ukrainy [The Law of Ukraine] vid 7 hrudnia 2017 roku № 2229-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2229-19> (accessed: 10.12.2018) (*in Ukrainian*).

²⁰ Див.: Постанова Київського апеляційного суду від 28 листопада 2018 року, судова справа № 756/8949/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78311333> (дата звернення: 14.12.2018).

2. Tsyvilnyi protsesualnyi kodeks Ukrainy [Civil Procedure Code of Ukraine]: Zakon Ukrainy [The Law of Ukraine] vid 3 zhovtnia 2017 roku № 2147-VIII. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15> (accessed: 10.12.2018) (*in Ukrainian*).

Cases

3. Postanova Apeliatsiinoho sudu Cherkaskoi oblasti [Resolution of the Court of Appeal of Cherkasy region] vid 26 zhovtnia 2018 roku, sudova sprava № 22-ц/793/1675/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/77425368> (accessed: 14.12.2018) (*in Ukrainian*).
4. Postanova Kyivskoho apeliatsiinoho sudu [Resolution of the Kyiv Court of Appeal] vid 28 lystopada 2018 roku, sudova sprava № 756/8949/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78311333> (accessed: 14.12.2018) (*in Ukrainian*).
5. Postanova Verkhovnoho Sudu [Resolution of the Supreme Court] vid 21 lystopada 2018 roku, sudova sprava № 756/2072/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/78267811> (accessed: 14.12.2018) (*in Ukrainian*).
6. Ukhvala Kalushskoho miskraionnoho sudu Ivano-Frankivskoi oblasti [The decision of the Kalush district court of Ivano-Frankivsk region] vid 16 lypnia 2018 roku, sudova sprava № 345/2789/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75307336> (accessed: 12.12.2018) (*in Ukrainian*).
7. Ukhvala Kyievo-Sviatoshynskoho raionnoho sudu Kyivskoi oblasti [Decision of Kyiv-Svyatoshynskiy District Court of Kyiv Region] vid 5 travnia 2018 roku, sudova sprava № 369/5081/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/73929793> (accessed: 12.12.2018) (*in Ukrainian*).
8. Ukhvala Poltavskoho raionnoho sudu Poltavskoi oblasti [The decision of the Poltava district court of the Poltava region] vid 23 serpnia 2018 roku, sudova sprava № 545/2136/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76046128> (accessed: 12.12.2018) (*in Ukrainian*).
9. Ukhvala Shevchenkivskoho raionnoho sudu m. Lvova [Decision of the Shevchenkivskiy District Court in Lviv] vid 5 lypnia 2018 roku, sudova sprava № 466/5187/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/75120486> (accessed: 12.12.2018) (*in Ukrainian*).
10. Ukhvala Zhovtnevoho raionnoho sudu m. Dnipropetrovska [Decision of Zhovtnevyi District Court in Dnipropetrovsk] vid 27 serpnia 2018 roku, sudova sprava № 201/9095/18. URL: <http://reyestr.court.gov.ua/Review/76083098> (accessed: 12.12.2018) (*in Ukrainian*).

Yuliia Turlova

PhD in Law,

chief research officer, department

of scientific and methodological support

of prosecutor's activity outside the criminal justice sphere,

Scientific and Research Institute,

National Prosecution Academy of Ukraine,

Kyiv, Ukraine

turlova@ukr.net

RESTRAINING ORDER AS SPECIAL MEASURE OF COMBATING DOMESTIC VIOLENCE

Abstract. The article is devoted to a restraining order as one of the special measures to combat domestic violence, the procedure and problems of its issuing and prolonging by the court under the amended Civil Procedure Code of Ukraine.

The purpose of the article is to study the legislation of Ukraine due to the adoption of the Law of Ukraine “On Preventing and Combating Domestic Violence” of December 7, 2017, No. 2229-VIII, and relevant amendments to the Civil Procedure Code of Ukraine, in connection with which Section IV “Separate proceedings” of this Code is supplemented with Chapter 13 “Consideration by the court of cases on issuing and prolonging of a restraining order”. In accordance with the above-mentioned legislative acts, the offender accused of domestic violence is subject to a number of special measures, one of which is a restraining order, to combat this domestic violence and to protect its victims. During the time, this acts are in force, the court practice of examining cases on issuing and prolonging of a restraining order has been developed. Consequently, there is a need for a thorough study of the legislative innovations, problematic issues that arise in the process of implementation of these legislative acts, in particular, in the case of the consideration by the courts of cases on issuing and prolonging of a restraining order in relation to the offender.

Analysis of Arts. 1, 26 of the Law of Ukraine No. 2229-VIII and the norms of the civil procedure legislation, in particular Arts. 81, 89, 3501-3508, as well as of judicial practice indicate that the court decision on issuance of restraining orders is actually the measure to influence the offender, if it is used in case of actual committing domestic violence, and this measure is used exclusively for the benefit of a victim.

On the basis of the analysis of legislative acts and judicial practice, it was concluded that today at the legislative level sufficient regulatory conditions have been formed for the court, as the body entrusted with the implementation of measures in the field of prevention and counteraction to domestic violence, to apply a restraining order as a special measure to combat domestic violence. It is also necessary to prove to the court that the offender committed domestic violence against the applicant in order to apply a restraining order as a special measure of combating domestic violence.

Keywords: restraining order; offender; court; domestic violence; combating; special measure.